

اشاره

گزارش حاضر که با همکاری ادارات کل تعاون و سازمان صنایع و معادن استانها، معاونت معدنی و واحد آمار و اطلاعات رسانی وزارت صنایع و معادن، شرکتهای دولتی معدنی و دفتر آمار و اطلاعات وزارت تعاون تهیه گردیده و شامل موارد ذیل می باشد:

۱- تعداد شرکتهای تعاونی معدنی فعال و در دست اجرا تا پایان سال ۸۰ جمعا ۱۱۲۳ شرکت می باشد.

۲- در سال مزبور جمعا ۱۱۵ فقره پروانه بهره برداری از معدن با ظرفیت اسمی ۲۸۳۷۵۰۰

تن در سال برای تعاونیها صادر گردیده که از این تعداد ۲۹ فقره برای اولین بار در سال ۸۰ صادره گردیده (پروانه های جدید) و مابقی آن پروانه های بهره برداری قبلی است که تمدید شده است.

۳- طی این سال شرکتهای تعاونی معدنی ۷۳۸ مجوز بهره برداری شامل ۶۹۲ پروانه بهره برداری و ۴۶ مجوز پیمانکاری در اختیار داشته اند.

۴- شرکتهای تعاونی معدنی طی سال ۸۰ از ۷۳۸ مجوز بهره برداری خود جمعا ۱۵۹۳۸۳۹۰ تن انواع مواد معدنی استخراج نموده اند. این مقدار ۱۳/۴ درصد عملکرد کل معادن کشور می باشد.

۵- استانهای سمنان، فارس، اصفهان و مرکزی، با میزان استخراج بیش از یک

گزارشی از:

وضعیت و عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی*

در دفتر امور تعاونیهای تولیدی وزارت تعاون

میلیون تن و حداکثر تا ۳/۹ میلیون تن مواد معدنی نقش برتر را در میان سایر استانها داشته اند.

۶- در گروه مصالح ساختمانی که ۶۵/۵٪ عملکرد معدنی کشور را در بر می گیرد شرکتهای تعاونی از ۵۵۶ معدن فعال خود حدود ۱۴/۲ میلیون تن استخراج نموده اند که ۱۸٪ کل استخراج مصالح ساختمانی کشور است. این در حالی است که ۵۲٪ مصالح ساختمانی کشور را سنگ آهک تشکیل داده که عمدتاً توسط کارخانه های سیمان بهره برداری می شوند.

۷- در گروه معادن غیرفلزی که در آن ۳۶ نوع ماده معدنی استخراج می شود و به عنوان ماده اولیه برخی صنایع کشور مصرف می شوند، سهم تعاونیها با

استخراج ۱۶۲۶۳۴۳ تن ۱۷/۷ درصد از کل تولیدات این گروه در کشور می باشد.

۸- در رابطه با آموزش مدیران و اعضا تعاونیها، در زمینه های مختلف فنی، مالی، حقوقی و بهداشتی، ادارات کل تعاون استانها، کماکان برحسب نیاز و برنامه های پیش بینی شده انجام وظیفه نموده اند.

وضعیت

تعاونیهای

معدنی تشکیل

شده در سال ۸۰

تعداد

شرکتهای تعاونی معدنی به ثبت رسیده در سال ۸۰، ۶۶ مورد با

سرمایه ثبتی ۵۸۱۷۶۰۰ هزار ریال و تعداد اعضا ۱۸۴۳ نفر و اشتغالزایی ۱۲۳۲ نفر می باشد که در مقایسه با سال ۷۹ (۴۹ مورد ثبت شده) افزایش ۳۴ درصدی را نشان می دهد. همچنین بیشترین تعداد تعاونیهای معدنی تشکیل شده در سال ۸۰ مربوط به استانهای اصفهان، خوزستان، کرمان، لرستان و مرکزی (هر کدام ۵ شرکت تعاونی) می باشد.

ضمناً در استانهای آذربایجان غربی، ایلام و همدان تعاونی معدنی جدیدی تشکیل نشده است.

افزون بر آن تعداد تعاونیهای معدنی به بهره برداری رسیده در سال ۸۰، ۱۴ طرح با سرمایه ۱۷۴۳۵۵۰ هزار ریال و عضویت ۱۶۹ نفر و اشتغال ۲۷۲ نفر می باشد.

جدول ۱) توزیع استانی شرکتهای تعاونی ثبت شده معدنی از ابتدا تا پایان سال ۱۳۸۰ شرکتهای تعاونی (فعال + در دست اجرا)

(ارقام سرمایه به هزار ریال)

ردیف	نام استان	تعداد تعاونی	سرمایه	اعضاء	اشتغالزایی
۱	۱. شرقی	۲۴	۲۲۹۱۲۴۲	۳۳۲	۴۸۰
۲	۱. غربی	۲۲	۲۱۸۰۲۶۲	۱۹۰	۴۳۶
۳	اردبیل	۸	۷۴۴۱۰۰	۸۰	۸۶
۴	اصفهان	۷۲	۶۲۵۷۱۸۱	۷۷۹	۱۲۱۱
۵	بوشهر	۲۶	۹۲۶۳۵۰	۲۱۸	۴۰۵
۶	تهران	۱۵۹	۵۵۳۴۹۲۳	۱۵۲۴	۱۹۷۱
۷	چهارمحال و بختیاری	۱۱	۱۴۱۶۲۶۰	۸۸	۱۴۶
۸	خراسان	۹۵	۸۰۷۷۹۰۰	۱۰۰۱	۱۵۲۱
۹	خوزستان	۱۶	۲۲۲۲۵۰	۱۶۳	۱۹۵
۱۰	زنجان	۱۶	۵۱۰۶۹۰	۳۵۹	۴۹۰
۱۱	سمنان	۴۸	۳۶۳۶۲۵۵	۳۹۹	۹۳۱
۱۲	سیستان و بلوچستان	۸	۴۵۵۰۰۰	۴۸۹	۵۴۳
۱۳	فارس	۷۳	۹۴۴۰۵۱۹	۲۹۲۴	۲۷۷۸
۱۴	فرااستانی	۲۱	۸۳۹۸۶۵۰	۹۱۲	۹۸۲
۱۵	قزوین	۲۸	۹۴۳۵۳۰	۳۴۲	۲۸۸
۱۶	قم	۲۶	۱۲۰۶۸۰۰	۲۶۷	۵۰۸
۱۷	کردستان	۱۹	۲۳۱۸۰۰	۴۷۰	۵۴۴
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۳۳	۱۱۵۳۱۷۰	۲۶۶	۴۹۱
۱۹	کرمانشاه	۳۶	۵۱۸۷۷۵	۲۹۷	۵۰۳
۲۰	کرمان	۸۳	۴۱۵۵۵۸۴	۷۸۴	۱۴۱۹
۲۱	گلستان	۹	۷۷۰۸۰۰	۱۶۳۷	۱۶۴۷
۲۲	گیلان	۱۷	۳۱۴۷۲۶	۱۵۳	۲۲۰
۲۳	لرستان	۱۰۹	۱۸۴۳۰۸۹	۱۵۶۰	۳۷۲۳
۲۴	مازندران	۳۶	۹۳۵۷۰۰	۴۳۳	۱۲۹۳
۲۵	مرکزی	۵۹	۱۸۶۶۱۸۵	۴۸۲	۹۰۵
۲۶	هرمزگان	۱۳	۱۷۹۹۶۰۰	۱۱۲	۱۷۴
۲۷	همدان	۱۵	۵۱۹۱۵۰	۱۳۹	۲۶۳
۲۸	یزد	۴۱	۲۴۸۰۴۹۵	۳۶۷	۵۰۵
	جمع	۱۱۲۳	۶۸۸۳۰۹۸۶	۱۶۷۶۷	۲۴۴۵۸

بهره‌برداری از معادن

در سال ۸۰، جمعاً ۱۱۵ فقره پروانه بهره‌برداری با ظرفیت اسمی ۲۸۳۷۵۰۰ تن از طرف وزارت صنایع و معادن به نام شرکتهای تعاونی معدنی صادر گردیده است که از این تعداد ۲۹ مورد پروانه بهره‌برداری جدید و ۸۶ مورد تمدیدی می‌باشند.

این تعداد پروانه بهره‌برداری صادر شده ۲۳ نوع ماده معدنی را در برمی‌گیرد که عمدتاً مربوط به سنگ لاشه، گچ، چینی و مرمریت و تراورتن و همچنین کانیهای غیرفلزی و فلزی می‌باشد.

این معادن در ۲۴ استان کشور مستقر می‌باشند که در جدول شماره ۲ و ۳ فهرست آنها و تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادره و ظرفیت اسمی مندرج در پروانه آورده شده است.

طبق گزارشات واصله از ادارات کل تعاون و وزارت صنایع و معادن در سال ۸۰ شرکتهای تعاونی معدنی حدود ۷۳۸ مجوز بهره‌برداری از معدن شامل پروانه بهره‌برداری ۶۹۲ مورد و مجوز پیمانکاری ۴۶ مورد، در اختیار داشته‌اند. میزان استخراج مواد معدنی شرکتهای تعاونی معدنی در سال ۸۰، ۱۵/۹۳۸/۳۹۰ تن بوده که در مقایسه با سال ۷۹ مقدار ۱/۴۵۰/۰۰۰ تن افزایش را نشان می‌دهد. طبق بررسی جدول شماره (۴) میزان تولید در ۱۵ استان رشد مثبت و ۱۳ استان رشد منفی (کاهش تولید) نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد.

نگاهی به رشد فعالیت بهره‌برداری در شرکتهای تعاونی معدنی به تفکیک استانی

با مشاهده جدول شماره ۴ که در آن عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی به تفکیک استانی در سالهای ۷۹ و ۸۰ مقایسه گردیده چنین استنباط می‌گردد که تولید محصولات شرکتهای تعاونی معدنی در سال ۱۳۸۰ نسبت به سال قبل از آن ۱۰٪ رشد داشته است. یعنی تولید آنها از رقم حدود ۱۴/۵ میلیون تن ماده معدنی استخراجی در سال ۷۹ به رقم ۱۵/۹۳ میلیون تن رسیده است. این افزایش تولید عمدتاً مربوط به رشد فعالیت معدنی

همچنین در این مدت استانهای تهران، لرستان، خراسان، کرمان، فارس به ترتیب با ۱۵۹، ۱۰۹، ۹۵، ۸۳ و ۷۳ شرکت تعاونی معدنی بیشترین تعاونی معدنی را به ثبت رسانده‌اند و کمترین تعداد این تعاونیها مربوط به استانهای اردبیل، چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان، گلستان با کمتر از ۱۱ شرکت تعاونی معدنی می‌باشد.

در جدول شماره یک پراکندگی استانی این تعاونیها و اطلاعات مربوط به تعداد، سرمایه ثبتی، اعضا و اشتغال آمده است.

وضعیت کلان تعاونیهای معدنی تا پایان ۱۳۸۰

براساس آمار دفتر اطلاعات و آمار وزارت تعاون تعداد تعاونیهای معدنی تا پایان سال ۸۰، ۱۱۲۳ شرکت تعاونی با ۱۶۶۶۷ نفر عضو با اشتغالزایی ۲۳۴۵۸ نفر و سرمایه ثبتی ۶۸۸۳۰۹۸۶ هزار ریال بوده است.

لازم به توضیح است که آمار فوق مربوط به تعاونیهای فعال و در دست اجرا است و تعاونیهای غیرفعال را شامل نمی‌شود.

تعاونیها در استانهای سمنان، فارس، آذربایجان غربی، اصفهان، بوشهر، سیستان و بلوچستان، قزوین، کرمانشاه، لرستان، مازندران، قم و هرمزگان می‌باشد و این در حالی است که میزان تولیدات معدنی تعاونیها در استانهای آذربایجان شرقی، تهران، چهارمحال و بختیاری، کردستان، کرمان، مرکزی، کهگیلویه و بویراحمد، همدان، یزد و زنجان در سال ۸۰ نسبت به سال قبل از آن کاهش نشان می‌دهد.

همچنین افزایش تولید شرکتهای تعاونی معدنی در سال ۸۰ مربوط به بالا رفتن سطح تولید در معادن ۱- سنگ آهک به میزان ۲۵٪، ۲- سنگ گچ به میزان ۸/۳٪، ۳- سنگ چینی و مرمریت ۱۶٪ و به طور کلی در معادن گروه مصالح ساختمانی به میزان ۱۱/۳٪ و در معادن گروه کانیهای غیرفلزی به میزان ۲٪ می‌باشد.

مقایسه عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی نسبت به عملکرد کل معادن به تفکیک استانها در سال ۱۳۸۰ نشان می‌دهد که شرکتهای تعاونی معدنی استانهای قم با ۷۳٪، سمنان با ۵۶/۷٪، مرکزی ۴۱٪، قزوین با ۴۱٪، فارس با ۳۶/۵٪، زنجان با ۳۱٪، مازندران با ۲۸/۷٪ و لرستان با ۲۷٪ سهم قابل توجهی در فعالیت معدنی استان خود دارند. در صورتی که سهم فعالیت تعاونیهای معدنی در استانهای اردبیل، ایلام، خوزستان، کردستان، گلستان و گیلان بسیار ناچیز می‌باشد.

البته لازم به توضیح است که در این استانها فعالیت معدنی قابل توجهی در بخش خصوصی هم وجود ندارد و بعضاً فعالیتها منحصر به کارکرد کارخانههای سیمان می‌باشد.

بررسی استخراج انواع مواد معدنی توسط تعاونیهای معدنی و مقایسه آن با معادن کل کشور

به طور کلی شرکتهای تعاونی معدنی کشور در زمینه استخراج انواع مواد معدنی (فلزی، غیرفلزی و مصالح ساختمانی) فعالیت دارند.

طبق طبقه‌بندی وزارت صنایع و معادن، مواد معدنی در سه گروه عمده: مصالح

جدول ۲) آمار پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده (تطبیقی و جدید) برای تعاونیهای معدنی در سال ۱۳۸۰

ردیف	نام استان	تعداد پروانه‌های بهره‌برداری	ظرفیت اسمی پروانه‌های بهره‌برداری (تن)
۱	۱- شرقی	۲	۱۲۵۰۰۰
۲	۱- غربی	۸	۱۱۵۱۰۰
۳	اصفهان	۷	۴۷۶۰۰۰
۴	بوشهر	۷	۲۰۸۰۰۰
۵	تهران	۸	۱۰۱۰۰۰
۶	چهارمحال و بختیاری	۱	۵۰۰۰
۷	خراسان	۱۶	۱۷۲۴۰۰
۸	خوزستان	۳	۱۳۰۰۰۰
۹	زنجان	۴	۲۹۰۰۰
۱۰	سمنان	۷	۲۱۰۵۰۰
۱۱	فارس	۲	۲۹۰۰۰
۱۲	قزوین	۱	۵۰۰۰
۱۳	قم	۲	۲۰۰۰۰
۱۴	کردستان	۸	۴۴۵۰۰
۱۵	کرمان	۷	۶۲۵۰۰
۱۶	کهگیلویه و بویراحمد	۲	۷۰۰۰۰
۱۷	گلستان	۲	۱۲۵۰۰
۱۸	گیلان	۱	۳۰۰۰۰
۱۹	لرستان	۱۱	۲۳۱۰۰۰
۲۰	مازندران	۴	۱۹۷۰۰۰
۲۱	مرکزی	۶	۲۴۱۰۰۰
۲۲	هرمزگان	۱	۲۰۰۰۰
۲۳	همدان	۱	۵۰۰۰۰
۲۴	یزد	۳	۲۵۳۰۰۰
	جمع	۱۱۵	۲۸۲۷۵۰۰

جدول ۳) آمار پروانه‌های بهره‌برداری جدید صادر شده در سال ۱۳۸۰ به تفکیک استانها

ردیف	نام استان	تعداد پروانه‌های بهره‌برداری	ظرفیت اسمی پروانه‌های بهره‌برداری (تن)
۱	ا. غربی	۱	۲۵۰۰
۲	اصفهان	۲	۱۸۰۰۰
۳	بوشهر	۴	۱۱۳۰۰۰
۴	تهران	۲	۱۴۰۰۰
۵	خراسان	۴	۳۹۰۰۰
۶	خوزستان	۲	۸۰۰۰۰
۷	زنجان	۱	۵۰۰۰
۸	قزوین	۱	۵۰۰۰
۹	قم	۲	۲۰۰۰۰
۱۰	کرمان	۴	۳۱۰۰۰
۱۱	کهگیلویه و بویراحمد	۲	۷۰۰۰۰
۱۲	گلستان	۱	۱۰۰۰۰
۱۳	مازندران	۱	۴۰۰۰
۱۴	مرکزی	۲	۱۱۰۰۰
	جمع	۲۹	۴۳۱۵۰۰

جدول ۵) پراکنندگی مجوزهای بهره‌برداری از معادن شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۸۰

ردیف	نام استان	تعداد مجوز بهره‌برداری
۱	ا. شرقی	۱۹
۲	ا. غربی	۳۳
۳	اردبیل	۷
۴	اصفهان	۲۳
۵	ایلام	۳
۶	بوشهر	۲۵
۷	تهران	۴۹
۸	چهارمحال و بختیاری	۵
۹	خراسان	۷۵
۱۰	خوزستان	۵
۱۱	زنجان	۱۵
۱۲	سمنان	۵۷
۱۳	سیستان و بلوچستان	۷
۱۴	فارس	۵۱
۱۵	قم	۳۵
۱۶	قزوین	۲۵
۱۷	کردستان	۱۸
۱۸	کرمان	۴۲
۱۹	کرمانشاه	۱۷
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۲۰
۲۱	گلان	۱۱
۲۲	گلستان	۷
۲۳	لرستان	۵۷
۲۴	مازندران	۲۸
۲۵	مرکزی	۳۴
۲۶	هرمزگان	۱۰
۲۷	همدان	۱۵
۲۸	یزد	۳۵
	جمع	۷۲۸

جدول ۴) مقایسه آمار عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی در سالهای ۷۹ و ۸۰ به تفکیک استان

ردیف	نام استان	عملکرد در سال ۷۹	عملکرد در سال ۸۰	میزان رشد (در %)	دوره رشد
۱	ا. شرقی	۲۳۳۴۵	۲۳۷۴۸	۱۹۳۹۹۷	۲۴۵
۲	ا. غربی	۳۱۵۲۰۶	۴۴۹۵۸۳	۲۴۴۲۷۷	۱۰۰۸۸
۳	اردبیل	۲۵۳۴۰	۱۲۱۱	-۲۴۱۲۴	۲۹۵
۴	اصفهان	۸۴۹۱۹۲	۱۱۰۲۴۶۱	۲۷۶۰۶۹	۲۳۳
۵	ایلام	۱۵۰۰۰	۱۶۳۵۰	۱۳۵۰	۲۹
۶	بوشهر	۴۴۷۸۲۵	۳۹۶۶۹۵	۱۴۸۸۷۰	۲۰
۷	تهران	۱۰۵۷۴۸۰	۹۵۲۳۶۶	۱۰۵۰۱۲	۲۹۴
۸	چهارمحال و بختیاری	۱۵۰۰۳۸	۴۹۸۸۰	۱۰۰۰۱۵۸	-۲۶۶۷
۹	خراسان	۸۰۲۴۲۲	۸۷۹۳۳۲	۷۶۷۱۰	۲۹۵
۱۰	خوزستان	۱۰۵۴۲۳	۱۰۵۰۰۰	۴۲۳	-۲۰۴
۱۱	زنجان	۲۹۲۰۱۷	۲۷۲۲۹۱	-۱۹۷۲۶	-۲۶۷
۱۲	سمنان	۳۴۹۹۰۳۵	۳۹۶۹۱۵۸	۴۴۰۱۲۳	۲۱۲۰۶
۱۳	سیستان و بلوچستان	۲۱۳۴۹۶	۵۰۳۱۵۵	۲۸۹۴۵۹	۲۱۳۵
۱۴	فارس	۱۴۹۲۷۳۴	۱۹۰۸۰۳۵	۴۱۵۲۰۱	۲۷۸
۱۵	قم	۸۱۸۲۲۴	۸۴۸۸۶۹	۳۰۶۳۶	۲۴۷
۱۶	قزوین	۳۱۶۲۸۲	۴۲۴۷۰۶	۱۰۸۴۲۴	۲۴۴
۱۷	کردستان	۱۴۲۲۳۴	۱۰۲۰۱۳	-۳۹۲۲۱	۲۷۵
۱۸	کرمان	۳۱۰۶۷۰	۲۷۶۳۰۰	-۳۴۳۷۰	-۲۱۱
۱۹	کرمانشاه	۱۱۸۲۴۰	۱۷۸۸۵۰	۶۰۶۱۰	۲۵۱
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰۸۰۰	۷۱۸۸۰	۲۸۹۲۰	-۲۸۸۷
۲۱	گلان	۱۳۰۰۰۰	۳۸۵۰۰	۹۱۵۰۰	-۲۷۰
۲۲	گلستان	۱۲۸۵	۲۱۵۷	۸۷۲	۲۶۸
۲۳	لرستان	۷۳۲۲۱۷	۷۸۵۷۸۵	۵۲۵۶۸	۲۷
۲۴	مازندران	۴۷۲۳۴۸	۵۷۱۹۱۷	۹۹۵۶۹	۲۴۱
۲۵	مرکزی	۱۲۷۰۶۱۴	۱۰۵۱۶۳۶	-۲۱۸۹۷۸	-۲۱۷
۲۶	هرمزگان	۱۲۵۳۱۱	۱۸۰۳۸۹	۴۵۰۷۸	۲۴۳
۲۷	همدان	۱۸۶۳۸۲	۱۳۵۱۳۵	-۵۱۲۷۴	۲۴۷
۲۸	یزد	۳۵۸۶۵۶	۳۵۳۷۸۸	-۴۸۶۸	۲۱۳
	جمع	۱۴۵۷۱۰۳۵	۱۵۹۳۸۴۹۰	۱۳۶۷۳۶۵	۲۹۴

ساختمانی، گروه کانیهای غیر فلزی و گروه کانیهای فلزی طبقه‌بندی می‌شوند که در اینجا به بررسی جایگاه شرکتهای تعاونی معدنی در هر گروه به صورت مجزا می‌پردازیم:

۱- گروه مصالح ساختمانی:

گروه مصالح ساختمانی شامل انواع سنگهای تزئینی (گرانیت، مرمریت، مرمر، تراورتن، جینی) و گچ، آهک و پوکه معدنی، سنگ لاشه و پوزولان می‌باشد که عمده‌ترین فعالیتهای معدنی را شامل

جدول ۶) مقایسه عملکرد تعاونیهای معدنی نسبت به کل معادن
به تفکیک استان در سال ۱۳۸۰

ردیف	نام استان	میزان استخراج از کل معادن استان	میزان استخراج از معادن تحت بهره‌برداری تعاونیهای معدنی استان	درصد عملکرد تعاونیهای معدنی نسبت به معادن استان
۱	۱. شرقی	۵۳۲۰۱۴۰	۳۳۷۳۴۸	۶۳٪
۲	۱. غربی	۲۴۹۱۱۰۱	۴۴۹۵۸۳	۱۸٪
۳	اصفهان	۱۰۱۵۲۷۶۷	۱۱۰۵۲۶۱	۱۱٪
۴	اردبیل	۱۳۰۲۲۷۵	۱۲۱۱	۰/۱٪
۵	ایلام	۱۱۱۲۲۰۰	۱۶۳۵۰	۱/۴۷٪
۶	بوشهر	۵۳۳۸۹۱۲	۳۹۶۶۹۵	۷٪
۷	تهران	۹۴۶۶۳۰۷	۹۵۲۳۶۶	۱۰٪
۸	چهارمحال و بختیاری	۱۳۵۹۰۷۷	۴۹۸۸۰	۳/۷٪
۹	خوزستان	۵۸۹۷۹۰۲	۱۰۵۰۰۰	۲٪
۱۰	خراسان	۶۳۷۲۴۰۰	۸۷۹۱۳۲	۱۴/۸٪
۱۱	زنجان	۸۷۲۷۴۹	۲۷۲۲۹۱	۳۱٪
۱۲	سیستان و بلوچستان	۱۸۹۷۸۷۳	۵۰۳۱۵۵	۲۶/۵٪
۱۳	سمنان	۶۹۳۸۷۶۲	۳۹۳۹۱۵۸	۵۶/۸٪
۱۴	فارس	۵۲۱۸۵۵۸	۱۹۰۸۰۳۵	۳۶/۵٪
۱۵	فروین	۱۰۲۶۱۲۸	۴۲۴۷۰۶	۴۱٪
۱۶	قم	۱۱۶۰۱۹۱	۸۴۸۸۶۹	۷۳٪
۱۷	کردستان	۳۵۲۰۳۲۰	۱۰۳۰۱۳	۳٪
۱۸	کرمان	۲۳۳۱۵۲۱۶	۲۷۶۳۰۰	۱/۲٪
۱۹	کرمانشاه	۱۹۲۸۵۰۰	۱۷۸۸۵۰	۹/۳٪
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۲۸۴۵۸۰	۷۱۸۸۰	۲۵٪
۲۱	گلستان	۱۴۳۱۹۴	۲۱۵۷	۱/۵٪
۲۲	گیلان	۱۴۷۵۰۰۰	۳۸۵۰۰	۲/۶٪
۲۳	لرستان	۲۹۰۶۰۷۵	۷۸۵۷۸۵	۲۷٪
۲۴	مازندران	۱۹۸۹۵۷۶	۵۷۱۹۱۷	۲۸/۷٪
۲۵	مرکزی	۲۵۶۴۷۴۹	۱۰۵۱۶۳۶	۴۱٪
۲۶	هرمزگان	۳۰۰۵۴۷۰	۱۸۰۳۸۹	۶٪
۲۷	همدان	۱۶۸۶۱۳۰	۱۳۵۱۳۵	۸٪
۲۸	یزد	۱۰۲۵۶۲۷۳	۳۵۳۷۸۸	۳/۴٪
	جمع	۱۱۹۰۰۰۴۲۲	۱۵۹۳۸۳۹۰	۱۳/۴٪

جدول ۷) عملکرد تعاونیهای معدنی در
سال ۸۰ به تفکیک استان و برحسب
اولویت استخراج

ردیف	نام استان	میزان عملکرد (در سال ۸۰ (تن)
۱	سمنان	۳۹۳۹۱۵۸
۲	فارس	۱۹۰۸۰۳۵
۳	اصفهان	۱۱۰۵۲۶۱
۴	مرکزی	۱۰۵۱۶۳۶
۵	تهران	۹۵۲۳۶۶
۶	خراسان	۸۷۹۱۳۲
۷	قم	۸۴۸۸۶۹
۸	لرستان	۷۸۵۷۸۵
۹	مازندران	۵۷۱۹۱۷
۱۰	سیستان و بلوچستان	۵۰۳۱۵۵
۱۱	۱. غربی	۴۴۹۵۸۳
۱۲	فروین	۴۲۴۷۰۶
۱۳	بوشهر	۳۹۶۶۹۵
۱۴	یزد	۳۴۰۸۴۱
۱۵	۱. شرقی	۳۳۷۳۴۸
۱۶	کرمان	۲۷۶۳۰۰
۱۷	زنجان	۲۷۲۲۹۱
۱۸	هرمزگان	۱۸۰۳۸۹
۱۹	کرمانشاه	۱۷۸۸۵۰
۲۰	همدان	۱۳۵۱۳۵
۲۱	خوزستان	۱۰۵۰۰۰
۲۲	کردستان	۱۰۳۰۱۳
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۷۱۸۸۰
۲۴	چهارمحال و بختیاری	۴۹۸۸۰
۲۵	گیلان	۳۸۵۰۰
۲۶	ایلام	۱۶۳۵۰
۲۷	گلستان	۲۱۵۷
۲۸	اردبیل	۱۲۱۱

تولید دیده می‌شود.

لازم به ذکر است که ۸۹٪ عملکرد تعاونیهای معدنی کشور در سال ۸۰ مربوط به گروه مصالح ساختمانی است که در مقایسه با سال ۷۹ که ۸۶/۴ درصد فعالیت تعاونیهای معدنی در این بخش متمرکز بود، سهم این گروه از معادن به مقدار ۲/۶٪ افزایش یافته است.

در مقایسه عملکرد تعاونیهای معدنی با معادن کل کشور ملاحظه می‌گردد که در معادن تحت بهره‌برداری تعاونیها سنگ گچ با ۶۱ درصد، مرمر و تراورتن با ۴۴ درصد و چینی و مرمریت با ۳۸ درصد

ساختمانی را تحت بهره‌برداری خود داشته و براساس گزارشهای دریافتی از استانها به میزان ۱۴۲۰۵۴۶۵ تن ماده معدنی استخراج نموده‌اند که در مجموع بیش از ۱۸ درصد کل تولید معادن، مصالح ساختمانی کشور را شامل می‌شود.

همچنین در مقایسه با سال ۷۹، به میزان ۱۶۰۹۵۳۶ تن افزایش داشته و رشد ۱۲/۸ درصدی را نشان می‌دهد. در سال ۸۰ نسبت به سال ۷۹، در مواردی نظیر استخراج سنگ آهک، گرانیت، چینی و مرمریت و گچ افزایش تولید و در مورد استخراج مرمر و تراورتن کاهش

می‌شوند و از نظر تعداد معادن فعال و میزان استخراج سهم عمده‌ای را دارند. به طوری که در سال ۸۰ به میزان ۷۸۰۱۲۷۴۹ تن از ۱۳۶۵ معدن فعال کشور، استخراج شده است که بیش از ۶۵٪ فعالیت‌های معدنی کشور را به خود اختصاص داده است. به علاوه لازم به توضیح است که سهم میزان استخراج آهک ۴۱۵۲۶۱۶۳ تن می‌باشد که بخش عمده آن به عنوان مواد اولیه کارخانه‌های سیمان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

شرکت‌های تعاونی معدنی در سال ۱۳۸۰، ۵۵۶ معادن فعال مصالح

سیلیس، ذغال سنگ، خاک صنعتی، خاک نسوز، کائولن، باریت، سولفات، دولومیت، منیزیت، بنتونیت و فلورین و ...

تعاونیهای معدنی فعال در این گروه در سال ۱۳۸۰ قریب ۲۰ نوع ماده معدنی استخراج نموده‌اند و از ۱۴۴ معدن تحت بهره‌برداری تعاونیها ۱۶۳۰۶۸۶ تن استخراج صورت گرفته است که در مقایسه با کل کشور با عملکرد ۹۱۸۰۰۵۵ تن ۱۷ درصد از کل تولیدات را شامل می‌شود. همچنین در مقایسه با سال ۷۹، از نظر استخراج ۳۱۹۷۵ تن رشد داشته است (رشد ۲٪) که بیشترین رشد مربوط به کائولن، تالک، منیزیت و صدف دریایی می‌باشد.

جداول شماره‌های ۱۰ و ۱۱ عملکرد تعاونیهای معدنی گروه کانیهای غیرفلزی در سال ۸۰ و مقایسه آن با سال قبل و با معادن کل کشور در سال ۸۰ را نشان می‌دهد.

۳- معادن گروه کانیهای فلزی:

کانیهای فلزی عمدتاً عبارتند از: آهن، مس، سرب، روی، طلا، بوکسیت، کرومیت، منگنز، آنتیموان که در این بین آهن پرمصرفترین فلز جهان محسوب می‌شود.

در کشور ایران نیز معادن بزرگی از کانیهای فلزی وجود دارد که عملکرد تعاونیها در سال ۸۰ به میزان ۳۱۷۹۹۷۷۰ تن از کل استخراج کشور یعنی ۲۶/۷ درصد آن را به خود اختصاص

۲- گروه کانیهای غیرفلزی:

این گروه از معادن، از نظر تنوع ماده معدنی، مهمند. به طوریکه از ۵۷ نوع ماده معدنی استخراجی در سال ۸۰، ۲۶ نوع مربوط به کانیهای غیرفلزی می‌باشد که عمده این کانیها عبارتند از: نمک،

نقش مهمی را برعهده دارند. لازم به توضیح است که سنگهای تزئینی و نما، هم از نظر قیمت و هم از حیث صادرات، نقش مهمی در این گروه دارند و تقریباً ۱۲ درصد از تولیدات گروه مصالح ساختمانی کل کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

در سال ۸۰ تعاونیهای معدنی کشور با استخراج ۳۵۳۸۱۸۰ تن سنگهای تزئینی و نما در مقایسه با معادن کل کشور (۹۳۱۰۹۵۷) در حدود ۳۸٪ کل تولید در این بخش را انجام داده‌اند که بیانگر نقش ارزشمند فعالیت تعاونیها در این بخش از معادن کشور است.

در جدول شماره ۸ و ۹ به ترتیب عملکرد تعاونیها در گروه مصالح ساختمانی در سال ۸۰ با تعاونیهای معدنی در سال ۷۹ و کل کشور در سال ۸۰ مقایسه شده است.

جدول ۸) مقایسه عملکرد تعاونیهای معدنی در گروه مصالح ساختمانی در سالهای ۷۹ و ۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	عملکرد تعاونیهای معدنی در سال ۸۰ (تن)	عملکرد تعاونیهای معدنی در سال ۷۹ (تن)	میزان رشد (تن)
۱	سنگ لاشه	۱۴۱۴۴۰	۱۳۸۸۳۰۲	٪۲
۲	سنگ گچ	۶۳۷۸۹۵۳	۵۷۴۲۹۸۵	٪۱۱
۳	سنگ آهک	۲۵۴۲۷۴۵	۱۹۵۴۹۶۰	٪۳۰
۴	پوکه معدنی	۲۹۹۶۴۷	۲۸۵۰۹۷	٪۵
۵	گرانیت	۸۰۲۲۳	۵۸۵۳۴	٪۳۷
۶	مرمر و تراورتن	۳۲۷۴۴۳	۴۸۴۱۱۰	-٪۳۲
۷	چینی و مرمریت	۳۱۳۰۶۱۴	۲۶۸۱۹۴۰	٪۱۶/۷
	جمع	۱۴۲۰۵۴۶۵	۱۲۵۹۵۹۲۹	٪۱۲/۸

جدول ۹) مقایسه عملکرد معادن گروه مصالح ساختمانی تعاونیهای معدنی
با معادن کل کشور در سال ۱۳۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	تعداد تعاونیهای معدنی فعال ۸۰	عملکرد تعاونیهای معدنی در سال ۸۰	تعداد معادن فعال کل کشور در سال ۸۰ (تن)	عملکرد معادن کل کشور در سال ۸۰	درصد عملکرد تعاونیها به معادن کل کشور
۱	سنگ لاشه	۱۱۴	۱۴۱۴۴۴۰	۳۹۵	۱۶۴۵۰۱۳۷	٪۸/۶
۲	سنگ گچ	۱۰۶	۶۳۷۸۹۵۳	۲۲۴	۱۰۳۸۱۵۸۰	٪۶۱
۳	سنگ آهک	۴۰	۲۵۴۲۷۴۵	۱۵۲	۴۱۰۲۶۱۶۳	٪۶/۲
۴	برکه معدنی	۱۵	۲۹۹۶۴۷	۳۳	۸۴۳۹۱۲	٪۳۵/۵
۵	گرانیت	۲۵	۸۰۲۲۳	۱۳۰	۴۰۰۸۴۸	٪۲۰
۶	مرمر و تراش	۵۰	۲۲۷۳۴۳	۹۷	۷۴۰۶۹۰	٪۴۴
۷	جس و مرمریت	۲۰۰	۳۱۳۰۶۱۴	۳۳۴	۸۱۶۹۴۱۹	٪۳۸
۸	مارن	-	-	-	-	-
۹	نر و ماسه*	۵	۳۸۴۰۰۰ m ^۳	-	-	-
۱۰	پوزولان	۱	۳۱۵۰۰	-	-	-
	جمع	۵۵۶	۱۴۲۰۵۴۶۵	۱۳۶۵	۷۸۰۱۲۷۴۹	٪۱۸/۲

* گزارش بدون احتساب معادن شن و ماسه تهیه شده است

جدول ۱۰) مقایسه آمار عملکرد تعاونیهای معدنی در گروه کانیهای غیر فلزی در سالهای ۷۹ و ۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	عملکرد در سال ۸۰ (تن)	عملکرد در سال ۷۹ (تن)	میزان رشد (تن)
۱	دولومیت	۳۰۲۶۲	۵۰۵۰۸	٪۴۰-
۲	سیلیس	۳۳۶۷۲۸	۳۱۳۰۶۴	٪۷/۶
۳	نمک	۶۶۴۱۴۵	۶۵۱۷۸۴	٪۱/۹
۴	خاک صنعتی	۱۸۱۰۶۷	۲۰۲۶۰۰	٪۱۰/۶-
۵	کائولن	۵۸۲۰۲	۲۷۲۱۳	٪۱۱۴
۶	تالک	۱۰۰۳۱	۶۴۳۲	٪۵۶
۷	باریت	۵۷۰۰	۱۸۰۰۲	٪۶۸-
۸	فلدسپات	۳۷۳۲۱	۴۳۲۲۴	٪۱۳/۶-
۹	مینریت	۲۵۴۱۰	۱۰۱۶۶	٪۱۵۰
۱۰	گل سفید	۸۵۵	۶۴۱	٪۳۳
۱۱	خاک نسوز	۸۳۹۲۷	۵۰۲۱۸	٪۶۷
۱۲	سولفات دوسود	۱۱۶۷۳۶	۹۰۰۲۹	٪۳۰
۱۳	پرلیت	۲۴۸۸	۳۰۰۰	٪۱۷-
۱۴	ذغال سنگ	۳۴۵۶۵	۳۶۰۷۴	٪۴-
۱۵	بتونیت	۶۳۵۰	۶۷۰۱	٪۵-
۱۶	براکس (بر)	۲۰۰	۲۰۰	٪۰
۱۷	زاج	۸۷۰	-	-
۱۸	صدف دریایی	۱۵۶۰	۱۰	٪۱۵۵۰۰
۱۹	گرونا	۲۰۰	۲۰۰۰	٪۹۰-
۲۰	فلورین	۲۹۷۲۶	۲۴۸۳۶	٪۱۹/۷
	جمع	۱۶۲۶۳۴۳	۱۵۳۶۷۰۱	٪۵/۸

داده است. این مقدار تولید از ۹۳ معدن فعال گزارش شده است. تعاونیهای معدنی کشور نیز در سال ۸۰، ۱۴۸۶۷۲ تن از ۱۶ معدن کانیهای فلزی، استخراج داشته اند که نیم درصد کل تولید معادن فلزی کشور را شامل می شود. البته لازم به توضیح است که با توجه به استراتژیک بودن عناصر فلزی و

بالا بودن نرخ سرمایه گذاری در امر اکتشاف، استخراج و تجهیز، استخراج معادن فلزی عمدتاً توسط شرکتهای بزرگ دولتی صورت می گیرد.

قابل ذکر اینکه تعاونیهای معدنی گروه فلزی در سال ۸۰ نسبت به سال ۷۹، ۵۷۰۷ تن کاهش تولید داشته اند که بیشترین آن مربوط به سنگ آهن می باشد.

در جداول شماره ۱۲ و ۱۳ میزان عملکرد تعاونیهای معدنی گروه فلزی در سال ۸۰ و تولید آن با سال ۷۹ و کل کشور مقایسه شده است.

وضعیت آموزش تعاونیهای معدنی

به منظور بالا بردن سطح دانش و آگاهی اعضا و کارکنان تعاونیها، دوره های آموزشی متنوعی از سوی وزارت تعاون در سطح استانها برگزار می شود، به طوری که با ارائه دوره های لازم نظیر دوره های خدمات فنی، بازاریابی، مدیریت، حسابداری و... وزارت تعاون این تعاونیها را مورد حمایت و هدایت قرار می دهد. بر اساس برنامه های به اجرا درآمده توسط ادارات کل تعاون استانها هر ساله آموزش مدیران و اعضا تعاونیها در دستور کار قرار دارد که طی آن در زمینه های: آشنایی مدیران و بازرسان با مقررات و قانون تعاون، اصول حسابداری، بازاریابی و فروش کالا، اصول و مبانی معدنکاری، روشهای استخراج معادن به کمک سیم برش و بهداشت و ایمنی در معادن و... دوره های آموزشی برگزار می گردد.

مشکلات و تنگناها

از آنجایی که فعالیت در بخش تخصصی معدن در مقایسه با سایر بخشها دارای ویژگیهایی است که انجام آن برای طیف گسترده مردم فاقد جاذبه بوده و تعداد معدودی به آن علاقه نشان می دهند و از طرفی برای اقتصاد کشورها پرداختن به آن یک امر اساسی و حیاتی می باشد، لذا شناختن مشکلات و تنگناهای معدنکاری امری ضروری و پرداختن به این مشکلات و کاستن از بار آنها در توسعه فعالیت این بخش بسیار مؤثر خواهد بود. با توجه به مراتب فوق ذیلأ به برخی از تنگناهای

جدول (۱۱) مقایسه آمار عملکرد معادن گروه کانیهای غیرفلزی تعاونیهای معدنی با معادن کل کشور در سال ۱۳۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	تعداد تعاونیهای معدنی فعال	عملکرد تعاونیهای معدنی در ۸۰ سال	تعداد معادن فعال کل کشور	عملکرد معادن فعال کل کشور (تن)	درصد عملکرد تعاونیهای معدنی به معادن کل کشور
۱	دولومیت	۷	۳۰۲۶۲	۱۶	۲۲۳۴۶۶	٪۱۳/۵
۲	سیلیس	۱۲	۳۳۶۷۲۸	۸۱	۱۷۸۱۵۳۲	٪۱۸/۸
۳	نمک	۳۳	۶۶۴۱۴۵	۵۹	۱۵۵۸۶۶۸	٪۴۲/۶
۴	خاک صنعتی	۱۲	۱۸۱۰۶۷	۶۸	۶۸۳۰۴۹	٪۲۶/۵
۵	کائولن	۶	۵۸۲۰۲	۱۷	۶۳۵۸۸۸	٪۹
۶	تالک	۳	۱۰۰۳۱	۷	۶۰۲۸۲	٪۱۶/۶
۷	باریت	۸	۵۷۰۰	۵۹	۱۹۵۵۳۹	٪۳
۸	فلدسپات	۶	۳۷۳۲۱	۱۸	۲۰۴۰۷۸	٪۱۸
۹	هنزیت	۷	۲۵۴۱۰	۱۵	۱۳۳۷۷۸	٪۱۹
۱۰	گل سفید	۲	۸۵۵	۵	۲۵۹۵	٪۳۳
۱۱	خاک نسوز	۵	۸۳۹۲۷	۳۰	۳۱۹۹۲۱	٪۱۸
۱۲	سولفات سدیم	۲۰	۱۱۶۷۳۶	۴۸	۵۸۳۰۹۱	٪۱۹
۱۳	پرلیت	۱	۲۴۸۸	۶	۱۸۱۳۰	٪۳۳
۱۴	ذغال سنگ	۱۱	۳۴۵۶۵	۸۶	۱۹۸۱۰۹۰	٪۲۶
۱۵	بنتونیت	۲	۶۳۵۰	۲۷	۱۱۳۲۹۹	٪۲۰
۱۶	براکس ابر	۱	۲۰۰	۲	۳۲۱۲	٪۱۳/۷
۱۷	خاک رود سبز	-	-	۴	۷۱۰۷	٪۱/۷
۱۸	صدف دریایی	۲	۱۵۶۰	۱۳	۱۱۶۸۳۵	٪۵/۶
۱۹	گرونا	۱	۲۰۰	۱	۲۰۰	٪۶/۲
۲۰	فلورین	۴	۲۹۷۲۶	۱۱	۵۸۴۸۶	٪۵۰
۲۱	کوارتزیت	-	-	-	-	-
۲۲	زئولیت	-	-	۳	۳۴۷۰۰	-
۲۳	دیاتومیت	-	-	-	-	-
۲۴	میکا	-	-	۳	۳۲۵۵	-
۲۵	ورمیکولیت	-	-	-	-	-
۲۶	فسفات	-	-	۲	۳۱۳۳۳۸	-
۲۷	ماسه سیلیس	-	-	۳	۱۵۷۶۵۵	-
۲۸	زرنیخ	-	-	۱	۹۱	-
۲۹	فیروزه	-	-	-	-	-
۳۰	پنبه سوز	-	-	۱	۷۵۰۰۰	-
۳۱	بیتومین	-	-	۱۲	۱۰۲۰۰	-
۳۲	خاک بیت	-	-	۳	۴۹۰۰	-
۳۳	خاک سبز	-	-	-	-	-
۳۴	زاج	۱	۸۷۰	۱	۸۷۰	٪۱۰۰
۳۵	کلسیت	-	-	-	-	-
	جمع	۱۴۴	۱۶۲۶۳۴۳	۶۰۱	۹۱۸۰۰۵۵	٪۱۷/۷

در آن سرمایه گذاری عمدتاً صرف خرید ماشین آلاتی می شود که می تواند از محل طرح خارج گردند، بانکهای کشور برای ارائه تسهیلات به طرحهای معدنی تقاضای وثیقه های سنگینی می نمایند و این در حالی است که برای سایر طرحها، محل اجرای طرح را به عنوان وثیقه می پذیرند. این مطلب موجب گردیده که فعالیت های معدنی کمتر بتوانند از تسهیلات استفاده نمایند. این در حالی است که اقدام وزارت صنایع و معادن در مصوبه کردن پذیرش پروانه بهره برداری به عنوان وثیقه نیز مورد پذیرش بانکها قرار نگرفته است!

۴- ضعف مدیریتی در بخش مهمی از شرکتهای تعاونی معدنی و نبود تخصصهای لازم در ترکیب آنها یکی دیگر از مشکلات توسعه آنهاست.

۵- عدم دسترسی به بازارهای خارجی به دلیل فقدان تشکیلات صادراتی و نبود بانک اطلاعاتی جامع و کامل از جمله معضلات شرکتهای تعاونی است.

۶- ضعیف بودن یا محدود بودن مراکز تحقیقات کاربردی، تخصصی، فنی مهندسی و یا عدم دسترسی بخش عمده ای از شرکتهای تعاونی به این مراکز از موانع دیگر فعالیت این شرکتهاست.

۷- وجود مزاحمتهای محلی برای معدنکاران و عدم حمایت کافی و قانونی دستگاههای ذیربط از معدنکار مشکل دیگر تعاونیهای معدنی است.

۸- همچنین اخذ عوارض متعدد از طرف فرمانداری، شهرداری، آموزش و پرورش، اهالی بومی نیز از عمده موانع رشد شرکتهای تعاونی معدنی می باشد.

۹- عدم ورود ماشین آلات سنگین لودر و بلدوزر و... با کارایی بالا و جوابگو نبودن تولیدات داخلی از نظر کمی و کیفی یکی دیگر امسائل مبتلا به فعالیت در این بخش است.

۱۰- و سرانجام اینکه عدم دسترسی به قطعات ماشین آلات و مراکز خدماتی و تعمیراتی پاسخگو نیز از جمله مسائل و مشکلاتی است که بر سر راه فعالیت های معدنی قرار دارد.

نظرات و پیشنهادات

روشن است که صنعت معدن جزء

فعالیت معدنی در کشور اشاره می گردد: ۱- نسرخ سرمایه گذاری در امر بهره برداری از معادن بسیار بالا است ضمن اینکه نرخ ریسک پذیری آن نیز زیاد است. ۲- نوسانات ماده معدنی استخراجی از نظر کیفیت، محدود بودن و یا نبود صنایع فرآوری و کانه آرای که بتواند با تولید محصولات استاندارد بار منفی این موضوع را کاهش دهد، بازار فروش محصولات معدنی را ناامن می نماید. ۳- با توجه به ویژگی فعالیت معدنی که

فعالیت معدنی در کشور اشاره می گردد: ۱- نسرخ سرمایه گذاری در امر بهره برداری از معادن بسیار بالا است ضمن اینکه نرخ ریسک پذیری آن نیز زیاد است. ۲- نوسانات ماده معدنی استخراجی از

طرح‌های معدنی و در صورت امکان ارائه یکسری امتیازات ویژه به بخش تعاون (حمایتهای ویژه دولت از بخش تعاون).

۴- ارائه آموزشهای لازم در زمینه‌های مختلف نظیر بازاریابی و صادرات محصولات معدنی، مدیریت بازاریابی معادن و صنایع معدنی، فنی و مهندسی و... به تعاونیها و گسترش آن در سطح استانها و لازم‌الاجرا کردن دوره‌ها.

۵- واگذاری کامل یا بخشی از فعالیتهای معدنی دولتی به تعاونیهای معدنی واجد شرایط و اولویت دادن به تعاونیها در بحث واگذاری فعالیتهای اقتصادی و تولیدی.

۶- گسترش تشکیل اتحادیه‌های استانی و ایجاد اتحادیه سراسری و تجهیز نمودن آنها به منظور حمایت از تعاونیها، با ارائه ابزارها و امکانات حمایتی لازم از سوی دولت.

۷- همکاری بانکها با طرحهای معدنی تعاونیها در خصوص ارائه تسهیلات و قبول پروانه‌های بهره‌برداری به عنوان وثیقه از سوی بانکها (تسریع در امر ارائه تسهیلات به تعاونیهای معدنی).

۸- فراهم کردن شرایطی که ماشین‌آلات معدنی به قیمت مناسبی در اختیار معدنکاران قرار گیرد، همانند اقدام در خصوص صدور مجوز ورود ماشین‌آلات دست دوم با حقوق گمرکی پائین که خود گام مثبتی در جهت کمک به بهره‌برداران معدن است.

۹- تنظیم و اجرای طرحهای تحقیقاتی در خصوص فعالیتهای معدنی (نقش و اهمیت آن در اقتصاد کشور)، بررسی مشکلات در بخش معدن کشور و صادرات و بازار فروش و مواد معدنی و نوآوریهای لازم در بخش تعاون (تجهیزات معدنی و صنعت فرآوری مواد معدنی).

۱۰- معرفی شرکتهای تعاونی معدنی فعال و نمونه کشور جهت تشویق سایر معدنکاران و ارائه تسهیلات و حمایت از تعاونیهای معدنی موفق که خود منجر به افزایش انگیزه فعالیت در بخش معدن خواهد شد، همچنین معرفی بیشتر فعالیتهای صنایع معدنی استعداددهای موجود در استانهای مختلف به سرمایه‌گذاران (اطلاع‌رسانی خوب برای اقتدار مختلف جهت سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی).

* آمارها و اطلاعات مندرج در این گزارش مربوط به فعالیت تعاونیهای معدنی تا پایان سال ۱۳۸۰ می‌باشد. ●

جدول (۱۲) مقایسه آمار عملکرد تعاونیهای معدنی در گروه کانیهای فلزی در سالهای ۷۹ و ۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	عملکرد در سال ۸۰ (تن)	عملکرد در سال ۷۹ (تن)	میزان تغییرات (تن)
۱	سنگ آهن	۱۲۴۱۰۱	۱۴۳۷۴۸	-۱۹۶۴۷
۲	منگنز	۳۵۳۰	۳۸۵۰	-۳۲۰
۳	سنگ مس	۱۷۰۰	-	۱۷۰۰
۴	کرومیت	۲۷۳۵	۱۸۴۲	۸۹۳
۵	بوکسیت	۱۶۶۰۶	۴۹۳۹	۱۱۶۶۷
۶	سرب و روی	-	-	-
۷	کبالت	-	-	-
	جمع	۱۴۸۶۷۲	۱۵۴۳۷۹	-۵۷۰۷

جدول (۱۳) مقایسه عملکرد معادن گروه کانیهای فلزی تعاونیهای معدنی با کل کشور در سال ۱۳۸۰

ردیف	نوع ماده معدنی	تعداد تعاونیهای معدنی فعال سال ۸۰	عملکرد تعاونیهای معدنی در سال ۸۰	تعداد معادن فعال کل کشور در سال ۸۰	عملکرد معادن فعال کل کشور در سال ۸۰	درصد عملکرد تعاونیها به معادن کل کشور
۱	سنگ آهن	۸	۱۲۴۱۰۱	۲۱	۱۳۹۷۸۸۱	۰/۹٪
۲	منگنز	۳	۳۵۳۰	۱۶	۱۲۰۹۹۴	۳٪
۳	سنگ مس	۱	۱۷۰۰	۱۲	۱۶۱۳۹۷۳۱	۰/۱٪
۴	کرومیت	۳	۲۷۳۵	۲۵	۱۴۵۱۷۰	۲٪
۵	سیلیس	-	-	-	۵۰۰	-
۶	بوکسیت	۱	۱۶۶۰۶	۵	۲۷۳۶۷۷	۶٪
۷	سرب و روی	-	-	۱۲	۱۰۱۲۵۵۴	-
۸	انتیموان	-	-	-	-	-
۹	طلا	-	-	۲	۱۲۸۶۶۳	-
	جمع	۱۶	۱۴۸۶۷۲	۹۳	۳۱۷۹۹۷۷۰	۰/۵٪

۱- ایجاد بانکهای اطلاعاتی در زمینه‌های مختلف (فنی و مهندسی، بازار فروش، صادرات مواد معدنی و...) و ایجاد تشکلهای صادراتی منسجم و قوی در استانها (سراسر کشور) جهت ایجاد بستر مناسب برای صادرات مواد معدنی و پاسخ دادن به پرسشهای متقاضی و سرمایه‌گذار و... و سایر موارد مشابه برای تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاران در این بخش از فعالیتهای اقتصاد کشور.

۲- جلب سرمایه‌های مردمی در قالب تعاونیهای معدنی (علاقمندها به فعالیتهای معدنی و متخصصان امر معدن) با ارائه برنامه‌های تبلیغاتی و آموزشهای جامع برای آگاهی و اطلاع کامل سرمایه‌گذاران در بخش معدن با بهره‌گیری از سیستم اقتصاد تعاونی با اشاعه فرهنگ تعاون در بین اقشار مختلف.

۳- ارائه تسهیلات بیشتر به تعاونیهای معدنی کشور با توجه به پرهزینه بودن

صنایع مادر هر کشوری محسوب می‌شود و سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی نیز بسیار مهم و ضروری بوده و فعالیتهای معدنی نقش ارزنده‌ای را در اقتصاد ایفا می‌کند.

به طوری که با احیاء معادن مختلف کشور می‌توان بستر مناسبی برای صادرات، اشتغال، ارزآوری و... مهیا نمود. لذا با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری در این بخش باید راهکارهای مناسب و سریع جهت سرمایه‌گذاریهای داخلی و خارجی با حمایت‌های دولت صورت گیرد. همچنین شرکتهای تعاونی معدنی نیز می‌توانند همپای سایر شرکتهای معدنی کمافی‌السابق به فعالیت بپردازند و سهم ارزنده‌ای را در این بخش ایفا نمایند. لذا در ذیل مواردی به عنوان نظرات پیشنهادی برای بهبود فعالیت تعاونیهای معدنی ارائه می‌شود، امید است مورد توجه واقع شود: